

Μαρία Γρηγοριάδη

ένας άνθρωπος που μου μοιάζει

Ιδωμένα από απόσταση, τα έργα της Μαρίας Γρηγοριάδη μοιάζουν να χαρτογραφούν έναν ζωγραφικό μικρόκοσμο που πάλλεται από ζωή. Στον μικρόκοσμο αυτόν ο θεατής θα διακρίνει πλησιάζοντας, ανθρώπινες φιγούρες σε παράξενες ακροβασίες, οι οποίες άλλοτε αχνά και άλλοτε πιο έκδηλα προβάλλουν μέσα από συμπλέγματα γεωμετρικών σχημάτων. Θα τις ανιχνεύσει να προκύπτουν μέσα από εναποθέσεις υλικών σε επάλληλα επίπεδα, ενίοτε να διαπλέκονται με γνωστές ή άγνωστες γραφές και σύμβολα. Θα βρει, ίσως, μία ομπρέλα, ένα ψάρι, κάποιο ζώο, ή ένα τόπι που αλλού γίνεται γραμμικό σύμβολο και αλλού χρωματικός κύκλος. Αποσπασματικές εικόνες που όσο και αν μοιάζουν να μιλούν για τη σύγχρονη, διαμερισματοποιημένη συνθήκη ύπαρξης, και όσο και αν παραπέμπουν σε ένα παράξενο κολλάζ από στιγμιότυπα ενός χαρούμενου πολύχρωμου κόσμου, επίμονο θέμα τους έχουν την ίδια τη ζωγραφική.

Αφηρημένα έργα που πάλλονται από έναν εσωτερικό ρυθμό με αναγκάιες παύσεις, αλλά και εξάρσεις, θέμα τους έχουν τη γέννηση της μορφής. Είναι η γραμμή, ο όγκος, η φόρμα, η ύλη, η υφή, το ρέον και το στατικό που περιγράφεται στη ζωγραφική επιφάνεια□ είναι η ύλη καθώς μορφοποιείται. Μέσα από εναποθέσεις υλικών, γραφισμούς και χειρονομίες, μέσα από την επίμονη αναφορά στη γεωμετρία, την υλικότητα των τεχνητών μέσων, η Γρηγοριάδη διερευνά τη σχέση της (και τη δική μας) με τον ευανάγνωστο ή τον ακόμα δυσανάγνωστο κώδικα του φαινομένου του ορατού και αισθητού κόσμου. Στο έργο της, το άχρονο τοπίο του δισδιάστατου καμβά μεταβάλλεται σε ζωτικό χώρο εντός του οποίου συστηματοποιείται ή εξορθολογίζεται η χαοτική αντίληψή μας του κόσμου.

Κεντρικό όχημα και επίμονη αναφορά στα μνημειακών διαστάσεων έργα της, αποτελεί ο κάρναβος: δομικό στοιχείο που οργανώνει το χώρο, εκλογικεύει το διάχυτο και το ρέον,

ορίζει πλαίσια και απομονώνει σύνολα. Με κεντρική αναφορά στο παραλληλόγραμμο, το τετράγωνο ή το ορθογώνιο - σχήμα που παραπέμπει στο μη-φυσικό και σημείο αναφοράς της νεωτερικότητας στη ζωγραφική - το πλέγμα, ή τα επάλληλα πλέγματα που αξιοποιούνται στα έργα, δημιουργούν μία ειδική χωρική συνθήκη: αφηφώντας την «παραδοσιακή» (αναγεννησιακή) κεντρική προοπτική, διαμοιράζουν τη ζωγραφική επιφάνεια επιτρέποντας την αποσπασματική αφήγηση, ενώ λειτουργούν και ως μοτίβο που μπορεί να επεκτείνεται αενάως πολύ πέρα από τα όρια του καμβά. Ταυτόχρονα όμως, το πλέγμα λειτουργεί σαν ένας ενοποιητικός ιστός που δένει το όλον και προσδίδει συνοχή στο σύνολο της σύνθεσης.

Στα τεχνικά χαρακτηριστικά της ζωγραφικής πρότασης της Γρηγοριάδη, πέρα από την ταυτόχρονη αποσπασματική αφήγηση, (μία αφηγηματική στρατηγική που επιλέγεται συνειδητά) είναι οι μικτές ύλες και τα επάλληλα επίπεδα που μέσα από διαφάνειες και αλλού πυκνώσεις, δημιουργούν μία χρονικά απροσδιόριστη συνθήκη, η οποία άλλοτε υπαινίσσεται τις αρχέγονες καταβολές της μορφής και άλλοτε δηλώνει το παρόν της στον σύγχρονο κόσμο.

Όμως δεν είναι η αρχή και η εξέλιξη της δημιουργίας ενός κόσμου -ο κοσμογονικός μύθος με την πάλη ανάμεσα στο χάος και τη μορφή- που διερευνάται εδώ ζωγραφικά. Στο επίκεντρο της ζωγραφικής πρότασης της Γρηγοριάδη βρίσκεται η ίδια η ζωγραφική και η δυνατότητα που παρέχει η τέχνη που υπηρετεί, ανάλυσης (και κατανόησης) του οπτικού φαινομένου της φυσικής, και υλικής, ύπαρξης. Για τούτο, επίμονα ζητήματα που τίγονται στο έργο της είναι η όραση και η επεξεργασία της οπτικής πληροφορίας, όπως και ο τρόπος με τον οποίο το ανθρώπινο έργο αποκωδικοποιεί την πληροφορία με τεχνητά μέσα, με τον Λόγο και τον κόπο των χεριών. Το ομολογούν τίτλοι των έργων όπως, «Εικόνες», «Κοίτα», «Ατενίζω», «Συμμετρικό χάος», «Square», «6X12». Κυρίως το φανερώνουν τα αποσπάσματα που επιλέγει για να συνοδεύσουν τις εκθέσεις της με αναφορές στα μάτια ή στα χέρια, την όραση και τη γραφή. Σε ένα από αυτά, μία φράση από ένα κείμενο του Χόρχε Λουίς Μπόρχες μιλά ακριβώς για αυτή τη συνεχή και ατέρμονη πνευματική προσπάθεια του ανθρώπου να βρει τη θέση του στο φυσικό ρέον να την κατανοήσει και κατόπιν να μετατρέψει αυτή τη γνώση σε οπτικό κώδικα ώστε να τον μεταδώσει:

Σ' αυτό το κυκλικό κελλί, ένας άνθρωπος που μου μοιάζει, γράφει, με χαρακτήρες που δεν τους καταλαβαίνω, ένα μεγάλο ποίημα για έναν άνθρωπο που σ' ένα άλλο κυκλικό κελλί...

Ντενίζ-Χλόη Αλεβιζου

ιστορικός τέχνης

Rosalind Krauss, 'Grids', in *The Originality of the Avant-Garde and Other Modernist Myths*, Cambridge, Mass. and London 1985

Jorge Luis Borges, 'Ένα Όνειρο', από τη συλλογή *Ο αριθμός (1981)*, βλ. Μαρία Γρηγοριάδη, «*Η Χαρά της Συνύπαρξης*», κατ. έκθ. Αίθουσα τέχνης Μέδουσα, Αθήνα 2011.